

170402 5:e söndagen i fastan, 3:e årgången. Björn Helgesson

Försonaren

Den första frågan man kan ställa sig när man läser om Mose är den om öknen: Varför befinner sig alla dessa människor så långt hemifrån och varför har de inte tagit med sig någon egen mat?

Svaret rymmer hela Israels historia. Detta folk som Mose leder på en fyrtio år lång vandring befinner sig mitt emellan, i ett ingenmansland mellan det passerade och framtiden. För så länge sedan att många tycks ha glömt bort det var man en herdekultur och kringvandrande nomader i gränslandet mellan ökenområden och uppodlade trakter med bofasta jordbrukare. Man följde sina hjordar med får och getter. Varje stad man passerade var ett eget rike och ett antal sådana stadsstater bildade en folkgrupp. De olika herdegrupperna hörde på samma sätt samman genom sina gemensamma rötter, sina anfäder Abraham, Isak och Jakob. En gång när det var missväxt och rådde hungersnöd hade en del av dem sökt sig till Egypten för att undgå svältöden. Där hade man blivit bofasta och lämnat nomadlivet. Ingen vet riktigt hur det gick till men med tiden förlorade man sin frihet och blev förslavade. Den hållning som präglar en fri människa nöttes ned. Det personliga ansvartagandet, initiativförmågan och självmedvetenheten omvandlades till en slavkaraktär. Men så frigörs en man ur detta folk genom att han fostras upp bland de fria egypterna. Det är Mose. Han får från barnsben ett annat sätt att tänka genom att han fostras av en egyptisk prinsessa. Samtidigt har han kvar ena foten i sin egen kultur. Han vet att han kommer ur detta slavfolk och han känner en stark solidaritet med dem. Kanske kan man beskriva honom som en tidig befrielsehjälte. Han är en lika komplex person som moderna frihetshjältar typ Che Guevara eller Mandela. Tveklöst måste han ha varit en mycket kraftfull person eftersom han lyckas övertala detta folk av slavar att följa honom rakt ut i öknen. Ockupationsmaktens motstånd knäcks genom tio markdrömslika plågor: gräshoppor, hagel och bölder drabbar tills egypterna ger med sig. Så ger sig israeliterna ut i öknen med fullastade åsnor. Via ett mirakel då de torrskodda kan gå genom vatten som slukar förföljarna och ett förunderligt möte med Gud vid berget Sinai kommer de åter till sina förfäders betesmarker i Palestina. Men nu vägra man att följa med Mose in i landet. Man vågar inte.

Ett folk av slavar har rymt och gång på gång under resan har man visat sin slavmentalitet. Man gnäller istället för att handla, man förfaller i passivitet istället för att vara kreativa, man hoppar från tuva till tuva istället för att vara trogna mot sin dröm. Man är rädda och kuvad inför livets faktiska utmaningar och håller hårt om det lilla man har.

Det är inte utan grund vissa sociologer har dragit paralleller mellan detta och folkhemmet det gäller hur ansvaret flyttas från den enskilde till det kollektiva. Samtidigt som man självklart vinner något med starka institutioner och sociala skyddsnät förlorar man något annat.

Att bli befriad från slaveriets omyndighet är ett centralt tema i Bibeln. I Jesus förskjuts perspektivet från befrielse från en Faraos till befrielse från djävulens herravälde. Vi ser hur Jesus är kritisk mot mekanisk lagefterlevnad för att istället lyfta fram lyhördhet mot min nästas behov. Från ett i grunden hierarkiskt underordnande till allmänt prästadöme. Människan görs myndig. Martin Luther säger att den som i hjärtat är kristen är en fri herre över allting och ingen underdånig; En kristen är samtidigt allas tjänare och var

man underdånig. En kristen är fri från att ha sin lojalitet mot partiet - väl värt att tänka på i vår politiserade kyrka - och tidsandan. Hon är fri till att med rak rygg bli vuxen och leva i partnerskap med Gud. Det är också en sort slaveri. Luther säger att vi inte kan vara annat än slavar, endera under djävulen och världens strukturer eller under Gud. Men det gudomliga slaveri vi inbjuds till har andra förtecken som stavas partnerskap. Kanske är det därför Guds vrede upptänds så när Israeliterna i öknen faller tillbaka till den klagande slavmentalitet de befriats ifrån.

Vi är friköpta från detta slaveri med Jesu dyrbara blod, och när vi misslyckas kallas vi gång på gång åter till en glad frihet. Kyrkan vill samla Guds fria folk till lovsång. Vi är inte en samling byggnader, vi är inte stödtrupper till politiska partier eller en förening. Vår kallelse är att vara en befrielseörelse. Det är vår egen och hela världens befrielse det handlar om. I detta är vi helt beroende av varandra; vi klarar det inte själva. Och vi är även beroende av tid. Tog det fyrtio år för Israeliterna att få slavmentaliteten urtvättad ur folket kan vi som enskilda också behöva vara tålmodiga. Vi är ett befriat folk utspridd i vårt samhälle men möts här till Gudstjänst. Här samlas vi för att gemensamt fostras och tröstas av bibelordet. I vår gemensamma gudstjänst bär vi fram vår klagan och vårt tack. Vi övar oss att igenkänna vår identitet som motståndsrörelse. De flesta gör detta genom att vara här och synliggöra kroppen och genom att stämma in i lovsången med sin egen stämma. Några få, allt färre, är anställda. Andra - och just nu behöver tolv till av oss gå in i den uppgiften - deltar genom att bära kors, leda bön, samla kollekt och läsa texter. Några som gjort det tidigare har blivit för skröpliga eller flyttat så fler behöver fylla på. I det befriade folket finns ingen folkpension. Tillsammans med Mose och alla som gått före är vi befriade till myndighet. Så är vi, fastän många, en enda kropp, ty alla får vi del av ett och samma bön. Det enda brödet är vår Befrielseledare, vår försonare, Jesus Kristus.